

Zeitschrift: Appenzellische Jahrbücher
Herausgeber: Appenzellische Gemeinnützige Gesellschaft
Band: 85 (1957)

Artikel: Grundlegung einer Siedlungsgeschichte des Landes Appenzell anhand der Orts- und Flurnamen
Autor: Sonderegger, Stefan
Register: Geographische Abkürzungen
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-280842>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Signer, Chr. Bez. Ap., Rü., Sw. etc.	=	Signer, Jakob, Chronik der Appenzell-I.-Rh. Liegenschaften (Bezirke Appenzell, Rüte, Schwende etc.), Appenzellische Geschichtsblätter, Beilage zum «Appenzeller Volksfreund», Jg. 1 ff., Appenzell 1939 ff.
TGUB	=	Thurgauisches Urkundenbuch, hsg. von J. Meyer und F. Schaltegger, Bd. I ff., Frauenfeld 1917 ff.
UBSTSG	=	Urkundenbuch der südlichen Teile des Kantons St. Gallen, bearbeitet von F. Perret, Bd. I ff., Rorschach 1951 ff.
Wa	=	Wartmann, Hermann, Urkundenbuch der Abtei St. Gallen, Bd. I ff., Zürich und St. Gallen 1863 ff.
Zellweger	=	Zellweger, Johann Caspar, Urkunden zur Geschichte des appenzellischen Volkes, Bd. I bis III, Trogen 1831—1838.

Geographische Abkürzungen:

AI	Appenzell Inner-Rhoden (Halbkanton)
AI Ap	Appenzell (Gebiet des Bezirkes Appenzell)
AI Go	Gonten (Bezirk Gonten)
AI Ob	Oberegg (Bezirk Oberegg)
AI Rü	Rüte (Bezirk Rüte)
AI Sl	Schlatt-Haslen (Bezirk Schlatt-Haslen)
AI Sw	Schwende (Bezirk Schwende)
AR	Appenzell Außer-Rhoden (Halbkanton)
AR Bü	Bühler
AR Ga	Gais
AR Gr	Grub
AR Hd	Heiden
AR He	Herisau
AR Hu	Hundwil
AR Lb	Lutzenberg
AR Re	Reute
AR Rh	Rehetobel
AR Sb	Schwellbrunn
AR Sg	Schönengrund
AR Sp	Speicher
AR St	Stein
AR Te	Teufen
AR Tr	Trogen
AR Ur	Urnäsch
AR Wa	Waldstatt
AR Wd	Wald
AR Wf	Wolfhalden
AR Wz	Walzenhausen
SG	St. Gallen (Kanton)

ca. 775 ff. bzw. 830 ff. *In silva conjuncta Arbonense pago, qui est inter lacum et Alpes* (Vita s. Galli cap. 23, MVG 12, 29) Alpstein; **ca. 775 ff.** *In silva coniuncta Arbonensi pago, qui est inter lacum et Alpe m* (Vita Galli auctore Wettino cap. 21, MGH. SS. rer. Merov. IV, 268) Alpstein; *Ergo transgresso Alpe venit in silvam vocatam Sennius* (Vita s. Galli cap. 17, MVG 12, 22) Alpstein; **821** *Suweinperac* (AU I, Nr. 1) AR He; **ca. 830** *situs autem inter Alpes Rhetiarum et Brigantini marginem lacus; Alpes Retiarum* (Walahfridi Vita beati Galli, cap 21, MVG 24, 28) Alpstein; *His dictis, sumens secum duos de discipulis suis, per solitudinem Rhetiam Curiensem commeavit. Cumque proximum montem transcenderent, venerunt in heremum quae Sennia nominatur* (Walahfridi Vita s. Galli, Lib I, 15, MGH. SS. rer. Merov. IV, 296) Alpstein; *itiner sed per iuga Retia flectens / Venerat usque locum. vivino monte relicto, / Sennia qui gentis vocitatur more vetusto* (Walahfrid Vita S. Galli Vers 419—421, MGH. Poetae lat. aevi Carolini II, 440) Alpstein; **831** *Farrichun, ad Farrichun* (AU I, 1 Nr. 2) AR Ur; **837** *Herinisauva* (AU I, 1 Nr. 3 bzw. Wa I, 341 Nr. 367) AR He; **850—855** *insuper et Alpes philosophantur cirum, sub quibus iugum Sambutinum Rihpertus lyrico possidet sono* (Ermenrich von Ellwangen, Epistola Ermenrici ad domnum Grimoldum ed. Ernst Dümmler, St. Gallische Denkmale aus der Karolingischen Zeit, MAGZ 12, 6, 210) Säntis; *Alpes* (siehe oben) (Ermenrich von Ellwangen, aaO.) Alpstein; **854** *in Sitteruna* (Wa III, 687 A. Nr. 7) Sitter; **ca. 860/70** *Igitur beatus Gallus post felicitis discessum magistri studiose coepit inquirere locum in heremo ex alia parte castris praefati Alpi- bus coniguo divinis famulatibus aptum* (Ratperti casus s. Galli, MVG 13, S. 3) Alpstein; **868** *Herinesouva* (AU I, 2 Nr. 4) AR He; *unum wulare in monte situm, qui dicitur Sambiti* (AU I, 3 Nr. 5) Säntis, bzw. AI Sw/Rü; **875** *Herinesouva* (Wa II, 202 Nr. 589 bzw. AU I, 4 Nr. 6) AR He; **876** *Herinesouva* (Wa II, 210 Nr. 589 bzw. AU I, 4 Nr. 7) AR He; **885** *Ivunekka* (Wa II, 252 Nr. 647) AR He; **891** *de Svarzunekka* (AU I, 5 Nr. 9) AR Gr; **Ende 9. Jh.** *Tres fluvios confluentes sanctus Gallus Sitteruna nominavit: ... Sittera m, ut «sit hera» inter ceteras. Quas tres unitas Sitteruna ipse nominavit propter sanctam trinitatem unitam.* (Notkeri Vita s. Galli Lib. IIIc, MGH. Poetae Latini Medii aevi 4, 3, 1107/08) Sitter; *Urnascam* (Akk.) (Notkeri Vita s. Galli Lib. IIIc, aaO. 1107) Urnäsch (Fluß); *Rotham* (Akk.) (Notkeri Vita s. Galli Lib. IIIc, aaO. 1107) AR Te etc., Rotbach; *sed propter humilitatis custodiam clam per Alpium scopulos et praecipitia in heremum Senniensem* (Notkeri Vita s. Galli Lib. If, MGH. Poetae latini medii aevi 4, 3, 1100) Alpstein; *circa montem nostrum Corneliu m gazas monstrent quaerere sepultas, quem nostrates quidem Chraunberch vocant* (Notkeri Vita s. Galli Lib. IIIc, MGH. Poetae Latini Medii aevi 4, 3, 1108) AI Go; **907** *Herinesouva* (Wa II, 352 Nr. 750) AR He; *in Herinesouva* (Wa II, 353 Nr. 751) AR He; *Herinesouva* (Wa II, 354 Nr. 752) AR He; **909** *in Herinesouva* (AR I, 7 Nr. 13) AR He; *Herinesouva* (Wa II, 360 Nr. 759) AR He; *Adelineswulare* (AU I, 7 Nr. 13) AR He; *Adelineswulare* (Wa II, 360 Nr. 759) AR He; **921** *Huntwulare* (AU I, 8 Nr. 15) AR Hu; **928** *Herinesouva* (AU I, 8 Nr. 16) AR He; **950 od. 956** *Herinishouva* (AU I, 9 Nr. 17) AR He; *Sweinperc* (AU I, 8 Nr. 17) AR He; **1030 ff.** *Sinttriaunum* (Ekkehard IV., Casus S. Galli, MVG 15/16, 196) Sitter; *inter Coldaham et Sinttriaunum* (Ekkehard IV., Casus S. Galli, MVG 15/16, 402)

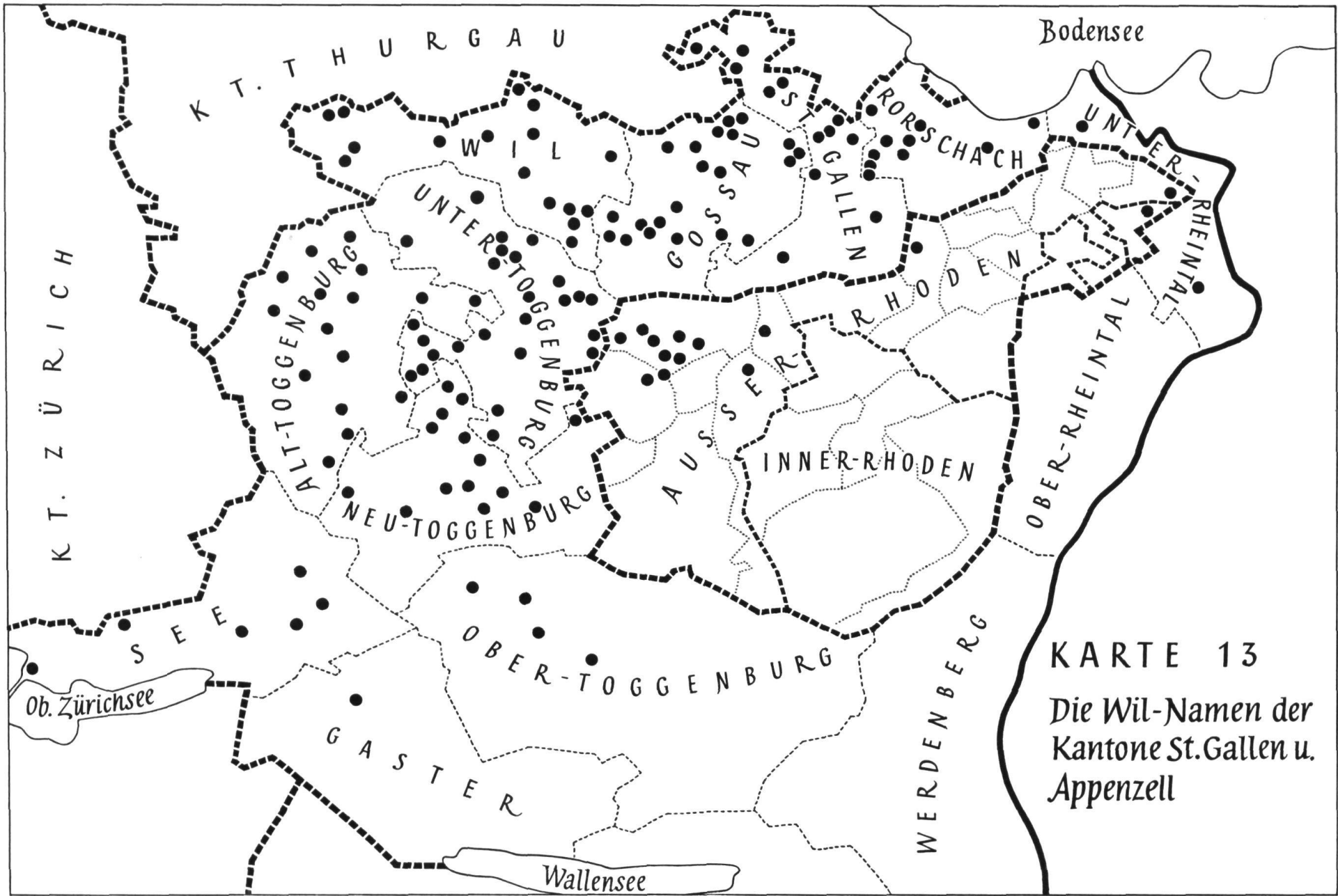
AR Tr; **1071 (od. 1061)** *Hirsperhc* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159) AI Rü; *ab alpe Solin, ab alpe Soliti* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159 bzw. Wa 3, 37 Nr. 822) AI Rü; *a rivolo Puhbahc, a rivolo Puhebahe* (AU I, 9 Nr. 18 vgl. BUB I, 159 bzw. Abschrift C Wa 3, 37 Nr. 822) AR Hu; *ab hostio fluvii Rota* (AU I, 9 Nr. 18; Wa 3, 37 Nr. 822) AR Te; *a Himelperhc* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa 3, 37 Nr. 822) AI Go; *ad eandem Cellam* (= Appenzell) (AU I, 10 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Ap; *Siterun* (AU I, 10 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37, Nr. 822) Sitter; *Abbacella* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Ap; *a rivolo Wiza* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Go; *a Chrauperhc, a Chranperche* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Go; *a Portarisalpa, a Portaris alpa* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Sw; *a Perental* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Sw; *a Megelinsalpa, a Megelinsalpa* (AU I, 9 Nr. 18, vgl. BUB I, 159; Wa III, 37 Nr. 822) AI Sw; **1155** *Sydranam* (AU I, 10 Nr. 19) Sitter; *ad Albam Sydranam* (AU I, 10, Nr. 19) Sitter; *alpes, ad alpes, per alpes* (TGUB, II, 150 ff.; BUB I, 7; UBSTSG I, 5) Alpstein; *Himelberch* (AU I, 10 Nr. 19) AI Go; *ad alpem Sambatinam* (AU I, 10 Nr. 19; AU I, 705) AI Rü; *per firstum* (AU I, 10 Nr. 19) AI Rü; **ca. 1155** *de Adillinswilare* (Wa III, 823 A. Nr. 86) AR He; **ca. 1175** *de Trugin* (Wa III, 825 A. Nr. 85) AR Tr; **um 1200** *EGGE* (Nom.) (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Witrammesswendi* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Wicratswendi* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Niederunswendi* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Obirunswendi* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Hasilouve* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sl; *Wizwazzirsouve* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Ramisouve* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Grasouve* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Raprehtsouve* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Go; *Hirsperch* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Rü; *de Hohinberg* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Swarzinberc* (Wa III, 754 A. Nr. 59) AR Ur; *Sweinberc* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Landoldsberc* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR Sb; *Wiginwilare* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *de Baldinwilare* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *de Wicramswilare* (Wa III, 753 A. Nr. 59, vgl. Wa II, 70/71) AR He; *Huntwillllare* (Wa III, 754 A. Nr. 59) AR He; *de Sealpe* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sw; *de Buchshach* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Ubilunbrugge* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Rü; *Herisouve* (Wa III, 753/754 A. Nr. 59) AR He; *de Crumbuntannun* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Uf in dem Wildinsteine* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Swarzunegge* (Wa III, 746/47 A. Nr. 59) AI Rü; *Meistirsrüti* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Ap; *An dem Wege* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Ze der Smittun* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Ap; *Bernardis Lene* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *ad fluvium Urnaska* (Cont. cas. cap. 29, MVG 17, 72) AR Ur; *Glata* (Cont. cas. cap. 25, MVG 17, 62) AR He; *Leimunsteige* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Feodum Albi* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *Mazzechunruti* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Enkkinhuttun* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Herisouva* (Cont. cas. cap. 29, MVG 17, 72) AR He; *Rachinstein* (Cont. cas. cap. 25, MVG 17, 63) AI Sw; *usque Sintriam* (Cont. cas. cap. 26, MVG 17, S. 69) Sitter; *juxta Sintriam* (Cont. cas. cap. 22, MVG 17, S. 49) Sitter; *in Lucilun Lene* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *Wolwirswilare* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *In Geron* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Hakon* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Regilunberch* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sw; *In dem Slatte* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Sl; *Riutlehin* (Wa III, 747 A.

Nr. 59) AI Ap; *Riutlehin* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Rü; *Luotinegge* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *de Moshaltun* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR Wa; *de Capella* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR Sb; *de Wolinwilare* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *de ... Winegge* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Rüttelehin in Abbatis cella* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Ap.; *Nidirn Brendarre* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *Obirnbrende* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Ap; *Eggarre* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *Lancarre* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Ap; *Bergarre* (Wa III, 746 A. Nr. 59) AI Sw; *Wernhiunberc* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He; *Walaswa(n)don* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR He(?) oder Kt. SG; *Gegilmar* (Wa III, 753 A. Nr. 59) AR Sb; *In [d]Eenen Gehohin* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Go/SI; *Rinchinbach* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Ap; *Gumbron* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI; *In deme Sôle* (Wa III, 747 A. Nr. 59) AI Rü; **1208** *de Herisio* (Wa IV, 960 A. Nr. 15) AR He; **1210** *Clanx* (UBSTSG I, 208 Nr. 251) AI Ap; **1216** *de Herisowe* (Wa IV, 962 A. Nr. 17) AR He; **1222** *Egilolfi de Rosinberc* (Wa III, 67 Nr. 853) AR He; **1223** *Ch(uonrado) de Abbatis cella* (Wa III, 68 Nr. 854) AI Ap; **1225** *Herinsouve* (Wa III, 71 Nr. 858) AR He; *in Geisshaltun* (AU II, 882) AR Wa; *apud Sundern* (AU I, 10 Nr. 20; AU I, 706) AR Sb; *Berthe de Urstein* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 412) AR He; *de Rosinberh* (AU I, 10 Nr. 20) AR He; *Gerdrudis de Rosenberc* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 392) AR He; *Egilolfi de Rosinberc* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 426) AR He; **1227** *Dufin* (AU I, 11 Nr. 21 bzw. Wa III, Nr. 862) AR Sb; **nach 1232, bzw. 1235** *castrum dictum Clanx* (UBSTSG I, 267 Nr. 349) AI Ap; **um 1235** *pro silva ad Trogin* (Cont. cas. cap. 16, MVG 17, S. 185) AR Tr; **1244** *in Abbatis Cella* (AU I, 11 Nr. 24, vgl. Wa III, 105—106) AI Ap; *in Huntwilla* (AU I, 11 Nr. 24, vgl. Wa III, 106) AR Hu; **1246** *Heinricus[dictu]s de Schoenninbuoel* (Wa III, 112 Nr. 896) AI Rü; **1248** *in Abbatice* (AU I, 12 Nr. 26) AI Ap; **1253** *Abbatis Celle* (AU I, 12 Nr. 27) AI Ap; *H. de Clanx* (Mohr, Cod. dipl. I, 342) AI Ap; *H. (fratris) nostri de Clanx* (UBSTSG I, 324, Nr. 448) AI Ap; **1254** *Eglolfus de Rosenberg* (Wa III, 135 Nr. 929) AR He; **1255** *Ob dem Harde* (Zellweger 1, 1 Nr. 37 Seite 62) AR Re; **1257** *Clanx* (Mohr, Cod. dipl. I, 349) AI Ap; *H. miles de Clanx* (UBSTSG I, 345, Nr. 470) AI Ap; *Egilolfo de Rosenberc* (Wa III, 142, Nr. 937) AR He; **1260** *Egilolfus de Rosenberc* (Wa III, 152, Nr. 949) AR He; **1264** *Egilolfus de Rosenberc* (Wa III, 165, Nr. 965) AR He; **1265** *de Herisouve* (Wa III, 797, A. Nr. 71) AR He; **1267** *Rudolfus de Rosenberg* (Wa III, 174, Nr. 976) AR He; **1268** *de Huntwila* (AU I, 13, Nr. 29) AR Hu; *in der Vorhalten* (AU I, 13, Nr. 29) AR He; *in Schwellbrunnen* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sb; *in Ruotswile* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sb; *in Hondenswendi* (AU I, 13 Nr. 29) AR Wa/Sb; *Wolvotschwendi* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sg; *in Huntswiler* (AU I, 13 Nr. 29) AR Hu; *zem Schönnengrund* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sg; *Beltswendi* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sb; *zen Grunden* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sg; *am Osterbuele* (AU I, 13 Nr. 29) AR Ur; *am Geisshuse* (AU I, 13 Nr. 29) AR Ur/Wa; *zem Swarzenberg* (AU I, 13 Nr. 29) AR Ur; *Guntzenswendi* (AU I, 13 Nr. 29) AR Sb/Wa; *zum Höke* (AU I, 13 Nr. 29) AR Wa; **ca. 1270** *von Rosinburc* (Wa III, 716 A. Nr. 37) AR He; *von Rosinberc* (Wa III, 716 A. Nr. 37) AR He; **1272** *Sunderliute* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AR Ga; *de Tiuffen* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AR Te; *de Steige* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AI Ap; *de Trogen* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AR Tr; *de Geis* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AR Ga; *Ruoperto de Abbacelle* (Wa III, 735 A. Nr. 57)

AI Ap; *Fabro de Rehbüel* (Wa III, 735 A. Nr. 57) AI Sw; *de Swendi* (Wa III, 735 A. Nr. 57) AI Sw; *de Albotiswendi* (Wa III, 735 A. Nr. 57) AR He; *de Vugelisegge* (Wa III, 735 A. Nr. 57) AR Sp; *de Huntwiller* (Wa III, 735/36 A. Nr. 57) AR Hu; *de Huntwiller* (Wa III, 734 A. Nr. 57) AR Hu; **1275** *in Herishowe* (Lib. dec., Freiburger Diöcesanarchiv 1, 213) AR He; *Herisouwe* (Lib. dec. Freiburger Diöcesanarchiv 1, 165) AR He; *Appacella* (Lib. dec. Freiburger Diöcesanarchiv 1, 213) AI Ap; *Abbacella* (Lib. dec. Freiburger Diöcesanarchiv 1, 164) AI Ap; *Rudolf de Urstein* (Felder Burgen I, 45) AR He; *Johannes de Sturcenekke* (Wa IV, S. 1014, A. Nr. 124) AR He; **1278** *Minister de schöninbul* (Signer, Chr. Bez. Rü. 11, 2) AI Rü; **1279** *Unegg* (AU I, 13 Nr. 30) AR He; *Swainberg* (AU I, 13 Nr. 30) AR He; *Baldenwil* (AU I, 13 Nr. 30) AR He; *Werzenberg* (AU I, 13 Nr. 30) AR Sb; *Gägilmär* (AU I, 13 Nr. 30) AR Sb; **1280** *Rosenberg* (Wa III, 223 Nr. 1025) AR He; **ca. 1280** *Tobile* (Wa III, 783, 787, 788 Nr. 68) AR Hu; *in Augia* (Wa III, 783, 787, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *Ebirekke* (Wa III, 784, 787, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Stege* (Wa III, 784, 787 A. Nr. 68) AR Ga; *Metmunegge* (Wa III, 783, 787 A. Nr. 68) AR Sp; *Troge* (Wa III, 783, 787, 788 A. Nr. 68) AR Tr; *in Huntwillere* (Wa III, 783, 787, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *Rotahe* (Wa III, 783, 787 A. Nr. 68) AR Te/Bü/Ga; *Guldilinekke* (Wa III, 783, 787 A. Nr. 68) AR Te; *Wolfirsteige* (Wa III, 785 A. Nr. 68) AR He; *Wizahe* (Wa III, 783 A. Nr. 68) AR Ga; *Penninlen* (Wa III, 783, 787, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Fugelinesegge* (Wa III, 783, 787, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Wizegge* (Wa III, 783 A. Nr. 68) AR Bü; *Oberunwise* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AR Te; *Megilins alpe* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Garte* (Wa III, 783, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Hundislane* (Wa III, 784, A. Nr. 68) AI Sw; *Sweigalpe* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AR Hu; *Cramberch* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Go; *Triburron* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Cluse* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Bennenalpe* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Richinbach* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Ap; *in Sturzinekke* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AR He; *Berge* (Wa III, 785 A. Nr. 68) AR He; *Steige* (Wa III, 784, 787 A. Nr. 68) AI Ap; *in Abbatiscella* (Wa III, 784, 787, 788 A. Nr. 68) AI Ap; *monte* (= Berg) (Wa III, 787 A. Nr. 68) AR He; *Herisouwe* (Wa III, 787 A. Nr. 68) AR He; *de Grunde* (Wa III, 787 A. Nr. 68) AR Hu; *ob dir Sneite* (Wa III, 787, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *de Bezilunbrende* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Ap; *Rothawise* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AR Ga; *de Tuphinouwe* (Wa III, 787 A. Nr. 68) AR He; *Leimunsteige* (Wa III, 784, 787, 788 A. Nr. 68) AI Sl; *in Swendin* (Wa III, 783 A. Nr. 68) AR Sp; *Schafhartiswendi* (Wa III, 783 A. Nr. 68) AR Hu; *Berntal* (Wa III, 784 A. Nr. 68) AI Sw; *Tiufin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *de Swelbrunnin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sb; *Herweg* (Wa III, 788 A. Nr. 68) evtl. AR Te/Sp; *Slaterslene* (Wa III, 784, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Hohruti* (Wa III, 783, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Hütton* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; **1280** *H. von Honnegge* (Wa IV, 1020 A. 131) AI Ob; *ze Rosinburch* (Wa IV, 1021 A. 132) AR He; **1282** *de Ybach* (AU I, 14 Nr. 31) AI Rü; *in dem Len* (Wa III, 228 Nr. 1030) AI Ap; *Abbatiscelle* (AU I, 14 Nr. 31) AI Ap; *in Herisouwe* (AU I, 14 Nr. 31) AR He; *Riuti* (AU I, 14 Nr. 31) AI Rü; *Gaise* (AU I, 14 Nr. 31 bzw. Wa III, 228 Nr. 1030) AR Ga; **1284** *von Abbacella* (Wa III, 241 Nr. 1043) AI Ap; **1286** *J. de Sturzeneigge* (sic!) (Wa III, 247 Nr. 1049) AR He; **1290** *Ruo. de Rosinburc* (Wa IV, 141 A. S. 1029) AR He; **ca. 1291** *Rosenberch* (Wa III, 742 A. Nr. 58) AR He; **1291** *de Slatte* (Wa III, 743 A. Nr. 58) AI Sl; *de Huntwille* (Wa

III, 737, 738 A. Nr. 58) AR Hu; **1293 Rosenberg** (Wa III, 274 Nr. 1079) AR He; *Herisouwe* (Wa III, 274 Nr. 1079) AR He; *Rosenberch* (Wa III, 276 Nr. 1081) AR He; **1294 Rosenberc** (Wa III, 281 Nr. 1088) AR He; **1296 in Abbatis Cella** (AU I, 14/15 Nr. 33) AI Ap; *Rosinberg* (Wa III, 288 Nr. 1097 bzw. AU I, 15 Nr. 34) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 289 Nr. 1099) AR He; *ze Tüfen* (AU I, 15 Nr. 34) AR Te; *Abbatis Cella* (Wa III, 286 Nr. 1095) AI Ap; *Huntwile* (Wa III, 286 Nr. 1095) AR Hu; **1297 Huntwille** (Wa III, 292 Nr. 1100) AR Hu; *Herisouwe* (Wa III, 720 A. Nr. 42) AR He; *Herisouwe* (Wa III, 291 Nr. 1100) AR He; *de Rosinberg* (Wa III, 720 A. Nr. 42) AR He; *Rosenberg* (Wa III, 291 Nr. 1100) AR He; **1297/1298 in Herisouwe** (Wa IV, 152 A. S. 1036) AR He; **1298 Rosinberg** (Wa III, 296 Nr. 1105) AR He; **1299 Rosinberch** (Wa III, 300 Nr. 1109) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 301 Nr. 1111) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 845 A. 2 Nr. 10) AR He; **13. Jh. Hirsperg** (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Rüte) AI Rü; *de schöninbul* (Signer Chr. Rüte 11, 2) AI Rü; **vor 1300 Haggon** (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Schwende 7, 13) AI Rü; **1300 Rosinberg** (Wa III, 309 Nr. 1118) AR He; *in Tufin* (AU I, 16 Nr. 42, vgl. Wa III, Nr. 1122) AR Te; **13. Jh. Swendi** (Signer Chr. Bez. Rüte 11, 17) AI Sw; *in der Swendi* (Koller-Signer 308) AI Sw; **ca. 1300 de Summersberc** (Wa III, 774 A. Nr. 62) AR Ga; *von Ber[nbrugg]* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AR Tr; *Urstein* (Wa III, 818 A. Nr. 81) AR He; *de Adiliswiler* (Wa III, 819 A. Nr. 81) AR He; *de Sturzinegge* (Wa III, 820 A. Nr. 81) AR He; *Vom Rodeholze* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AR Tr; *von Guncerrun* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AI Ob; *vom Ervscrute* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AR Wd; *zi Gimunde* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AR Te; *de quodam molledino* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 398) AR He; *de Granstein* (Wa III, 818 A. Nr. 81) AI Ob; *von Loiun* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AI Ob; *Farn guote* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AI Ob; *an Oustin* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AI Ob; *im Hakin* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AI Ob; *Vom Troge* (Wa III, 773 A. Nr. 62) AR Tr; *de Leimunsteige* (Wa III, 779 A. Nr. 65) AI Sl; *Hirsperc* (Wa III, 772 A. Nr. 62) AI Rü; *de Hôriuti* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 399) AR Sp; *apud Herisouv* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 398) AR He; *de Welnruti* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 378, 382, 387, 388, 423) AR Te; *de Sturzinekke* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 392) AR He; *Rosenberg* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 394) AR He; *Rosenberc* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 376) AR He; *Rosenberc* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 410, 412, 422) AR He; *Werinheri de Tiufinouwe* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 381) AR He; *de Swendi* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 372, 414) AI Sw; *Sunder* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 427) AR Sb; *in Honegge* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 419) AI Ob; *de Ruti* (2. St. Galler Totenbuch MVG, 394) AR He; *de Huobe* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 410, 412, 422) AR He; *de Rosinburg* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 379) AR He; *de Schoenenbuel* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 377) AI Rü; *de Swarzinberch* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 414) AR Ur; *de Geizhaltun* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 392, 412) AR Wa; *Velde* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 375) AR He; *Ramsöwe* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 375) AR He; *Abbacelle* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 390) AI Ap; *de Brugge* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 423) AR He; *apud Herisouwe* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 423) AR He; *in Herisouwe* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 395) AR He; *de Musline* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 371, 373, 375, vgl. Wa III,

830) AR He; *de Adilnswile* (2. St. Galler Totenbuch MVG 19, 371) AR He; *de Riuti* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR He; *sub Rosinberc* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR He; *Herisouve* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR He; *de Brugge* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR He; *de Welnriuti* (Wa III, 822 A. Nr. 84, vgl. Zellweger I, 220; nach Zellweger anno 1360) AR Te; *de Geizhaltun* (Wa III, 822 A. Nr. 85) AR Wa; *Rosenberc* (Wa III, 815 A. Nr. 80, vgl. Zellweger I, 1, 218) AR He; *de Geizhaltun* (Wa III, 815 A. Nr. 80, vgl. Zellweger I, 1, 218) AR Wa; *Rosinberc* (Wa III, 822 A. Nr. 85, vgl. Zellweger I, 1, 221; nach Zellweger anno 1360) AR He; *de Muslin* (Wa III, 830, 831 A. Nr. 89, vgl. Zellweger I, 1, 204) AR He; *de Velde* (Wa III, 830, 831 A. Nr. 89, vgl. Zellweger I, 1, 204) AR He; *de Ramsouve* (Wa III, 830, 831 A. Nr. 89, vgl. Zellweger I, 1, 204) AR He; *Rosinburch* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR He; *de Rosinberc* (Wa III, 832 A. Nr. 90, vgl. Zellweger I, 1, 200; nach Zellweger anno 1360) AR He; *von dem Spicher* (Wa III, 832 A. Nr. 90, vgl. Zellweger I, 1, 200; nach Zellweger anno 1360) AR Sp; *Sundern* (Wa III, 832 A. Nr. 90) AR Sb; *an dem Akker* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Ap. 6, 8) AI Ap; *in dem brende* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Ap. 6, 8) AI Ap; *Ringinbach* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Ap. 6, 14) AI Ap; **13. Jh.** *in Grabin* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Rüte 12, 11) AI Rü; **um 1300** *usserem brende, ussem brende, ussera brenden, in dem brende* (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Ap. 6, 8) AI Ap; *Adelheidis in Grabun, in Grabe, in Grabin* (Signer Chr. Bez. Rüte 12, 11) AI Rü; *an dem Akker* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Ap. 6, 8) AI Ap; *Jacobus am lene, Bernhardus an dem Lene* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Ap. 4, 19) AI Ap; *Mechthildis In cluse* (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Ap. 2, 2) AI Ap; *zum Hof* (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Ap. 4, 1) AI Ap.; *Opilius ab diu(r) rüti, Cunradus ab der Rütty, Oprechtus ab der Rütty, Gisila ab der Rütty, Jacobi ab der Riuty, Walt(herus) ab der Riuty* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Rüte 11, 12) AI Rü; **13. Jh.** *Jacobi am büel* (Missale Appenzell, Signer Chr. Ap. 4, 16) AI Ap; *Adelheidis de vuerrun* (Missale Appenzell Signer Chr. Bez. Rüte 13, 17) Ferlen AI Rü; *de shonninbul, de Shonninbul, de shonnibul, de Schonunbul, de shonebul* (Missale Appenzell, Signer Chr. Bez. Rüte 11, 2) AI Rü; *Wernheris und Wernherin hinder (dem) büle, Adelheid am Büel* (Missale Appenzell, Koller-Signer 8) AI Ap; *Guta uf dem berge* (Missale Appenzell, Koller-Signer 18) AI Ap; *Adilheid de Breitinowe, Cunrad de Braittenowe* (Missale Appenzell, Koller-Signer 31) AI; *(in dem) Grunde* (Missale Appenzell, Koller-Signer 104) AI Ap; *(an) dem Geswend* (Missale Appenzell, Koller-Signer 106) AI Ap; *Bertoldus de gunton* (Missale Appenzell, Koller-Signer 96) AI Go; **um 1300** *Hadwigis ab dir Höhi* (Missale Appenzell, Koller-Signer 133) AI Go; *Berta de haselowe, Adelheidis de haslowa* (Missale Appenzell, Koller-Signer 113) AI Sl; **13. Jh.** *in dem Slatte* (Missale Appenzell, Koller-Signer 297) AI Sl; *Ruti, Riutj, Riuti* (Missale Appenzell, Koller-Signer 264) AI Rü; **1301** *Rosinberg* (Wa III, 315 Nr. 1127) AR He; **1302** *Kellerberg* (Göldi, Hof Bernang) AI Ob; *Rosunberg* (Wa III, 322 Nr. 1134) AR He; *Tuefenowe* (AU I, 17 Nr. 41) AR He; **1303** *de Sturzenegge* (AU I, 17 Nr. 42) AR He; *Uf der Egge* (AU I, 17 Nr. 42 bzw. Wa III, 328 Nr. 1142) AR He; *Rosenbreg* (sic!) (AU I, 17 Nr. 42) AR He; *in Honegge* (AU I, 17 Nr. 42) AI Ob; *Abbatiscella* (AU I, 17 Nr. 42) AI Ap; **1304** *de Gemündin* (Wa III, 338 Nr. 1154) AR Te; *ze Tüfin* (Wa III, 338 Nr. 1154) AR Te; *Abbatiscelle* (Wa III, 339 Nr. 1154) AI

KARTE 13
 Die Wil-Namen der
 Kantone St.Gallen u.
 Appenzell

Ap; *Rosinberg* (Wa III, 339 Nr. 1154) AR He; *Rosenberg* (Wa III, 340 Nr. 1155) AR He; *Rosenberg* (Wa IV A. Nr. 160, S. 1046) AR He; **1305** *Rosinberg* (Wa III, 341 Nr. 1157) AR He; **1306** *ze Abbacelle* (AU I, 17/18 Nr. 44) AI Ap; **1307** *in Herisouwe* (AU I, 18 Nr. 45) AR He; *de molendino* (AU I, 18 Nr. 45) AR Hd; *an dem Werd* (AU I, 18 Nr. 45) AR Hd; *Abbatiscella* (AU I, 18 Nr. 45) AI Ap; *Rosinberg* (Wa III, 349 Nr. 1167) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 350 Nr. 1170) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 353 Nr. 1173) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 355 Nr. 1175) AR He; *Rosinberg* (Wa III, 356 Nr. 1177) AR He; **vor 1307** *in dem waltstat* (Signer Chr. Bez. Rü. 13, 11) AI Rü; *Ibach* (Signer Chr. Bez. Rü. 13, 7) AI Rü; *de steinegge* (Signer Chr. Bez. Rü. 12, 14) AI Rü; **vor 1308** *in din slettirn* (Signer Chr. Bez. Rüte 12, 9) AI Rü; *de mitla* (Signer Chr. Bez. Ap. 4, 13) Mettlen AI Ap; **1309** *von dem Spicher* (Wa III, 368 Nr. 1189) AR Sp; *in Abbacelle* (Wa III, 368 Nr. 1189) AI Ap; **1311** *in Huntwiler* (AU I, 18 Nr. 48) AR Hu; *in Appacelle* (AU I, 18 Nr. 48) AI Ap; **1312** *Huntwille* (Wa III, 374 Nr. 1198) AR Hu; *Menweg* (Wa III, 374 Nr. 1198) AI Rü; **1313** *Rosenberg* (Wa III, 383 Nr. 1209) AR He; **1315** *Rosinberg* (Wa III, 399 Nr. 1230) AR He; **1316** *In Appacelle* (AU I, 19 Nr. 53) AI Ap; *in Huntwille* (AU I, 19 Nr. 53) AR Hu; *von Rosenberge* (Wa III, 402 Nr. 1234) AR He; **1320** *ze Waltzenhusen* (AU I, 20 Nr. 54) AR Wz; *Rosenberg* (Wa III, 419 Nr. 1258) AR He; *Rosenberg* (Wa III, 426 Nr. 1265) AR He; **ca. 1320** *in Huntwiler* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *in Swendi* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; *Tobele* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *Metemunegge* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Hohenruoti* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Wisegge* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Bü; *Wisahé* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Ga; *Guldilunegge* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Rothahe* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Eberegge* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Slatarslehin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *de Leimunsteig* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sl; *Megelins alpe* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; *Hundeslane* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; *Garte* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; *Sneite* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *in Huntwille* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *de Tobil* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *in der Ouvae* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Hu; *Benno* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Tiufin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *de Swelbrunnin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sb; *de Abbatiscella* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Ap; *de Leimunsteige* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sl; *Trogin* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Tr; *Bendlen* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Fugelineseke* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Sp; *Welrüti* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *ab dem Herweg* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AR Te; *Abbatiscella* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Ap; *Hütton* (Wa III, 788 A. Nr. 68) AI Sw; **1321** *Rosenberg* (Wa III, 434 Nr. 1274; Wa III, 435 Nr. 1276) AR He; *de Rosemberg* (Wa III, 438 Nr. 1280) AR He; **1323** *ze Appenzell* (AU I, 20/21 Nr. 56) AI Ap; *ze Huntwile* (AU I, 20/21 Nr. 56) AR Hu; *Schwarzach* (AU I, 20/21 Nr. 56) AI Go; *Hirsparg* (AU I, 21 Nr. 56) AI Rü; *in alpe Sole* (AU I, 21 Nr. 56) AI Rü; *in Meglinsalp* (AU I, 21 Nr. 56) AI Sw; *in Berental* (AU I, 21 Nr. 56) AI Sw; *in Portersalp* (AU I, 21 Nr. 56) AI Sw; *in den Craberg* (AU I, 21 Nr. 56) AI Go; *ze Wissach* (AU I, 20/21 Nr. 56) AI Go; *in den Himelberg* (AU I, 21 Nr. 56) AI Go; *in den Buchbach* (AU I, 21 Nr. 56) AR Hu; *in die Sitrun* (AU I, 21 Nr. 56) Sitter; *die Rotach* (AU I, 21 Nr. 56) AR Te; *durch die Bissun* (AU I, 21 Nr. 56) AI Go; *de Huntwile* (Wa III, 446 Nr. 1291) AR Hu; **1324** *ze Herisouwe* (AU I, 21 Nr. 57) AR He; *ze Ramsouwe* (AU I, 21 Nr.

57) AR He; *ze Tuffen* (AU I, 21 Nr. 57) AR Te; *ze Huntwile* (AU I, 21 Nr. 57) AR Hu; *Rosenberg* (Wa III, 449 Nr. 1295) AR He; *Rosenberg* (AU I, 21 Nr. 57) AR He; **ca. 1325** *ze dem Bomen* (Wa III, 746 A. Nr. 60) AI Ob; *de Geizhaltun* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR Wa; *an dem Sundir* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR Sb; *de Brugon* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR He; *an der Egge* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *de Roeciswiler* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR Sb; *Rosinberc* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR He; *Haldun* (Wa III, 765 A. Nr. 60) AR Gr; *Haltun* (Wa III, 765 A. Nr. 60) evtl. AR Gr; *Bachlen* (Wa III, 765 A. Nr. 60) AR oder AI; *Atenalb* (Wa III, 765 A. Nr. 60) AR Ur; *de Tiufinouve* (Wa III, 791 A. Nr. 70) AR He; *in Herisouve* (Wa III, 792 A. Nr. 70) AR He; *Herisouve* (Wa III, 756 A. Nr. 59/1) AR He; *zen Riemon* (Wa III, 764, 765 A. Nr. 60) AR Gr; *ze den Rigeln* (Wa III, A. Nr. 60) evtl. AR Gr; *ze Winachten* (Wa III, 763 A. Nr. 60) AR Lb; *ze Hirsperg* (Wa III, 763 A. Nr. 60) AI Ob/AR Wz; *in Leimunsteige* (Wa III, 757 A. Nr. 59/1) AI Sl; *Huntwilare* (Wa III, 757 A. Nr. 59/1) AR Hu; *in Sealpe* (Wa III, 757 A. Nr. 59/) AI Sw; *ex Abbatis Cella* (Wa III, 757 A. Nr. 59/1) AI Ap; *in Sprraithasla* (Wa III, 764, 765 A. Nr. 60) AR Wf; *Ze Gerswendi* (Wa III, 771 A. Nr. 61) AR Wz; *Willer* (Wa III, 771 A. Nr. 61) AR Wz; *an dir Riuti* (Wa III, 771 A. Nr. 61) AR Wz; *Gebhartis hofstat* (Wa III, 770 A. Nr. 61) AR Wz; **1325** *ze Appatzelle* (AU I, 22 Nr. 59) AI Ap; *ze Abbacelle* (AU I, 22 Nr. 58) AI Ap; *ze Huntwile* (AU I, 22 Nr. 58) AR Hu; **1327** *ze Appacelle* (AU I, 23 Nr. 61) AI Ap; *an das burg(s)esse* (AU I, 23 Nr. 61) AI Ap; *Rosenberg* (Wa III, 468 Nr. 1317) AR He; **1331** *ze Appotzzelle* (AU I, 23 Nr. 62) AI Ap; *ze Huntwile* (AU I, 23 Nr. 62) AR Hu; *ze Trogen* (AU I, 23 Nr. 61) AR Tr; *ze Tiüffen* (AU I, 23 Nr. 62) AR Te; *ze Herisowe* (AU I, 23 Nr. 62) AR He; **1332** *ze Trogen* (AU I, 24 Nr. 63) AR Tr; *ze Trogen* (AU I, 24 Nr. 64) AR Tr; **1333** *in Abacella* (AU I, 25 Nr. 66) AI Ap; *Huntwila* (AU I, 25 Nr. 66) AR Hu; *Gayza* (AU I, 25 Nr. 66) AR Ga; *ze Tufen* (AU I, 25 Nr. 67) AR Te; *ze Huntwiler* (AU I, 25 Nr. 67) AR Hu; *ze Appazelle* (AU I, 25 Nr. 67) AI Ap; *Herisowa* (AU I, 25 Nr. 66) AR He; **1334** *Huntwilre* (AU I, 26 Nr. 69) AR Hu; *Abbacelle* (AU I, 26 Nr. 69) AI Ap; **1335 ff.** *Appenzell* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 343) AI Ap; *Appenzel* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 219, 240, 294, 308) AI Ap; *Rosenburg* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 150, 151, 161, 162) AR He; *Urneschen* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 30, 151) AR Ur; *Urstaine* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 151) AR He; *Zitter* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 31) Sitter; *Schönnenbüel* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 163) AI Ap; *in Swaigalb* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 339 A. 650) AR Hu; *Appenzelle* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 114, 219, 220, 240, 339, 343/344) AI Ap; *ze Appenzell* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 22, 114, 156, 163) AI Ap; *in Huntwiler Tobel* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 151, 152) AR Hu; *ze Rosenberg* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 106, 152) AR He; *Rosenberg* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 292) AR He; *Goldach* (Chr. Kuchimeister, MVG 18, 244) AR Tr; *ze Herisow* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 27, 151, 161, 162) AR He; *Huntwile* (Chr. Kuchimeister, MVG 18; 104, 152, 240) AR Hu; **ca.1340** *zen Bomen* (Wa III, 768 A. Nr. 60/2) AI Ob; *am Underbach* (Wa III, 768 A. Nr. 60/2) AR Sp; *Peters rüti* (Wa III, 768 A. Nr. 60/2) AR Gr; *in der Haltun* (Wa III, 767 A. Nr. 60/2) AR Gr; *Hirsperg* (Wa III, 767 A. Nr. 60/2) AI Ob; *von Sprraithasla* (Wa III, 768 A. Nr. 60/2) AR Wf; **1340** *von Rosemberg* (Wa III, 522/23, Nr. 1392) AR He; **1340 ff.** *Nam dominus de Roschach, castrum suum unum dic-*

tum Rosenberg (Johannis Vitodurani Chronica [Johann von Winterthur], MGH. SS. Nova Series III S. 243, Berolini 1924) AR He; **1341 Rosenberg** (Wa III, 528 Nr. 1399) AR He; *Rosenberg* (Wa IV A. 214 S. 1072) AR He; **1342 Rosenberg** (Wa IV A. 215 S. 1073) AR He; *Sturzenegge* (Wa IV A. 218 S. 1075) AR He; **1343 ze Appecelle** (AU I, 26 Nr. 70) AI Ap; *ze Huntweil* (AU I, 26 Nr. 70) AR Hu; *ze Huntwiler* (AU I, 27 Nr. 71) AR Hu; *ze Appacelle* (AU I, 27 Nr. 71) AI Ap; **1344 ze Appazelle** (AU I, 27 Nr. 72) AI Ap; *ze Huntwiler* (AU I, 27 Nr. 72) AR Hu; *ze Tiuffen* (AU I, 27 Nr. 72) AR Te; *ze Appacelle* (AU I, 28 Nr. 73) AI Ap; *ze Tüffen* (AU I, 28 Nr. 73) AR Te; *ze Huntwile* (AU I, 28 Nr. 73) AR Hu; *ze Urnäschen* (AU I, 28 Nr. 73) AR Ur; *Sturzenegge* (Wa IV A. 221 S. 1078) AR He; *von Sturzenegge* (Wa IV, A. 221 S. 1077) AR He; **1345 ze Appacelle** (AU I, 29 Nr. 74) AI Ap; *Huntwil* (AU I, 29 Nr. 74) AR Hu; *Tiuffen* (AU I, 29 Nr. 74) AR Te; *Urnaschen* (AU I, 29 Nr. 74) AR Ur; *ze Appacelle* (AU I, 30 Nr. 75) AI Ap; *ze Tüffen* (AU I, 30 Nr. 75) AR Te; *ze Urnäschun* (AU I, 30 Nr. 75) AR Ur; *von Appacelle* (AU I, 31 Nr. 78) AI Ap; *von Huntwile* (AU I, 31 Nr. 78) AR Hu; *von Tüffen* (AU I, 31 Nr. 78) AR Te; *von Urnäschun* (AU I, 31 Nr. 78) AR Ur; *von Appacelle* (AU I, 32 Nr. 79) AI Ap; *von Huntwile* (AU I, 32 Nr. 79) AR Hu; *von Tüffen* (AU I, 32 Nr. 79) AR Te; *ze Appenzelle* (Wa III, 555 Nr. 1429) AI Ap; **1346 ze Appacelle** (AU I, 33 Nr. 80) AI Ap; *Krinnun* (AU I, 33 Nr. 80) AI Rü; *dü letzi* (AU I, 33 Nr. 80) AI Rü; *in Ruedswille* (AU I, 33 Nr. 80) AR Sb; *in Swelbrunnen* (AU I, 33 Nr. 82) AR Sb; *de Huntwille* (AU I, 33 Nr. 82) AR Hu; *an dem Brande* (Wa III, 561 Nr. 1436) AR Te; **1347 ze Appacelle** (Wa III, 571 Nr. 1446) AI Ap; **1348 ze Appacelle** (AU I, 34 Nr. 84) AI Ap; *Huntweille* (AU I, 34 Nr. 84) AR Hu; *Tuffen* (AU I, 34 Nr. 84) AR Te; *Urnaschen* (AU I, 34 Nr. 84) AR Ur; **1350 von Rosenberg** (Wa III, 593 Nr. 1468) AR He; *ze Rosenberg* (Wa III, 593 Nr. 1468) AR He; *ze Herissouv* (AU I, 35 Nr. 85 bzw. Wa III, 593 Nr. 1468) AR He; **ca. 1350 Hirsperg** (Wa III, 767 A. Nr. 60/1, 60/2) AI Ob; *ze Wieneht* (Wa III, 767 A. Nr. 60/1) AR Lb; *in der Haldun* (Wa III, 767 A. Nr. 60/1) AR Gr; *in Wolfswille* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *in Herisouve* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *sub Rosenberg* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *juxta Rain* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AI Sw; *in der Hell* (Wa III, 769 A. Nr. 60/3) AR Wz; *im Tobel* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *Staig* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *Stainmars guot* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR Sb; *von Stain* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Sw; *an der Egge* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *am Underbach* (Wa III, 768 A. Nr. 60/2) AR Sp/AR Tr; *am Weg* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Sw; *Berschi von Swendi* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *in Sprraithasla* (Wa III, 767 A. Nr. 60/1) AR Wf; *in Swendiner rod* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *de Baldewilla* (Wa III, 793, 794 A. Nr. 70) AR He; *de Engreswille* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *de Werzenberg* (Wa III, 794 A. Nr. 70) AR Sb; *die Waltzzenhuser* (Wa III, 769 A. Nr. 60/3) AR Wz; *de Gaigelmar* (Wa III, 794 A. Nr. 70) AR Sb; *de Rüti* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *Widunmüli* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *de Unegge* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *Clingenbuoch* (Wa III, 769 A. Nr. 60/3) AR Rh; *in den Obernbrenden* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Ap; *Nidernbrenden* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Ap; *an dem Geran* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Sl; *in der Studan* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Ap; *ze Brünlisouw* (Wa III, 806, 807 A. Nr. 75) AI Rü; *Brenden* (Wa III, 811 A. Nr.

77) AR Lb; *Hirspberg* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Rü; *Hirspberg* (Wa III, 806/807 A. Nr. 75) AI Rü; *zu Ueblenbrugge* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Rü; *in Honegg* (Wa III, 835 A. Nr. 92) AI Ob; *de Tüffenouwe* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR He; *Geschlaipfe* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *Ibach* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Rü; *under dem Rain* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *an Steinegge* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Rü; *ze Rechbüel* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sw; *in Rütiner rod* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Rü; *ze Appacelle* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *an dem Berg* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *vom Steg* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *in Wiser rod* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AR Ga; *an dem Büel* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sl; *an Zilisegge* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *ze Katzzenbüel* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *daz Kylchlen* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *ze Hirspberg* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Rü; *von Hagen* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Sw; *in Lener rod* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *an dem Akker* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Sw; *uff dem Tobel* (Wa III, 807 A. Nr. 75) AI Sl; *uff der Staig* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *in Schlatter rod* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Sl; *in der Mülwis* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sl; *in dem Schlatte* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Sl; *in Maisters Rüti* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Ap; *von Undrach* (Wa III, 810 A. Nr. 77) AR Hd; *ze dem Brunnen* (Wa III, 810 A. Nr. 77) AR Hd; *de Ramsouwe* (Wa III, 834 A. Nr. 91) AR He; *Rorbach* (Wa III, 769 A. Nr. 60/3) AR Rh; *Schellen guot* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *Schmitz guot* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *Knillen guot* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *an der Lank* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Ap; *in dem Gehouwe* (Wa III, A. Nr. 75) AI Ap/Go; *in dem Tobel* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *under dem Büel* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *von Enggenhütten* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Sl; *Rapretzouw* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Go; *an der Wis* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AR Ga; *in Gunter rod* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *von dem Frümos* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Go; *an dem Wislin* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Go; *Braitenouw* (Wa III, 806 A. Nr. 75) AI Go; *von Ramsouw* (Wa III, 806/07 A. Nr. 75) AI Sl; *Riemu rüti* (Wa III, 767 A. Nr. 60/1) AR Gr; *de Swerzinberc* (Wa III, 812 A. Nr. 78) AR Ur; *Haggon* (Wa III, 813 A. Nr. 78) AR St; *de willer Haggon* (Wa III, 813 A. Nr. 78) AR St; *de Gaishaltun* (Wa III, 793 A. Nr. 70) AR Wa.